

Klass: Arthoniomycetes, **Ordning:** Arthoniales, **Familj:** Roccellaceae, **Släkte:** Enterographa (zonlavar), **Art:** Enterographa hutchinsiae - klippzonlav (Leight.) A.Massal. **Synonymer:** Chiodecton hutchinsiae (Leight.) Zahlbr.

Kännetecken

Klippzonlav har en tunn till tämligen tjock, sprucken, grå eller gråbrun till svartbrun bål och tydlig brunsvart till svart förbål. Ofta växer många små exemplar tillsammans, och bildar en för släktet karaktäristisk mosaik med sina mörka förbålar. Apothecier är mycket rikliga, brunsvarta, nedsänkta i bålen, omgärdade av en vitaktig, något upphöjd bålkant, ellipsoida, komma-formade, trubbigt stjärnformade till avlånga, 0,3–1,0 × 0,2–0,4 mm. Egenkanten är, åtminstone i övre delen, mörkbrun till nästan svart. Sporsäckarna är 60–75 µm långa med 6–8-celliga sporer, 22–30 × 4,5 µm. Pykniden är 100–150 µm i diameter och vanliga. Klippzonlav *Enterographa hutchinsiae* är mycket närstående barkzonlav *E. crassa* och arterna växer ofta tillsammans. Klippzonlav har dock långsmala apothecier som ofta är omgärdade av en upphöjd vit bålkant, något kortare sporsäckar, mörkare excipulum, större pyknid, i genomsnitt något tunnare bål, samt växer huvudsakligen på klippor.

Utbredning och status

Klippzonlav är känd från Skåne, Blekinge, Halland, Västergötland, Bohuslän och Östergötland. Totalt är idag sex aktuella lokaler kända i landet, två i Skåne, två i Halland, en i Västergötland och en i Blekinge. De båda gamla blekingska fynden från 1871 är vagt angivna och har inte eftersökts mer noggrant. I det ena området (Ryssberget) har dock skogsbruket varit intensivt och sannolikheten att återfinna arten där är inte stor. På Hanö borde dock möjligheterna vara större. På den gamla lokalen i Östergötland är arten eftersökt, men eftersom lokalen inte var exakt angiven och ett stort område har förutsättningar att hysa arten kan man ännu inte säga att den är försvunnen från lokalen. Inom naturreservatet Kullaberg i Skåne har ett återfynd och ett nyfynd gjorts på två närbelägna lokaler. I Halland och Västergötland gjordes under 1997 två respektive ett nyfynd av arten. Närmast utanför Sverige finns arten sällsynt i Danmark (rödlistad) och Norge. Dessutom är den känd från västra Europa, Azorerna och Madeira.

Ekologi

De gamla fynden i Blekinge, Bohuslän och Östergötland gjordes på klippor, medan de gamla fynden i Skåne (Kullaberg) gjordes vid basen av bok och ask. De nutida fynden i Skåne gjordes på rönn och lind i nordbranten av Kullaberg i skuggig och fuktig miljö. Här förekommer troligen arten på flera olika trädslag och på klippor. De nya fynden i Halland gjordes vid basen av gamla bokar i ädellövskog i bergbranter. Det aktuella fyndet i Västergötland gjordes vid basen av en gammal alm i sydbranten av Hunneberg. På Brittiska öarna förekommer arten oftast på skuggiga, konstant fuktiga, ofta vertikala klippor av sur sten.

Hot

De båda skånska lokalerna ligger inom Kullabergs naturreservat och är skyddade och i detta område förefaller arten ha goda framtidsutsikter. Även i Västergötland växer arten inom ett naturreservat. I Halland har dock arten ännu inget skydd.

Åtgärder

De oskyddade lokalerna bör få skydd och skötsel föreskrifter för arten utarbetas.

Litteratur

- Arup, U. & Ekman, S. 1997. Presentation av arterna. I: Arup, U., Ekman, S., Kärnefelt, I. & Mattsson, J.-E. (red.), Skyddsvärda lavar i sydvästra Sverige. SBF-förlaget, Lund.
- Fritz, Ö. 1998. Nya och intressanta lavfynd från södra Sverige, särskilt Halland. Graphis Scripta 9: 11–14.

Författare

Ulf Arup 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.